

AO Water 21 juni 2017

Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater

De Delta-aanpak heeft brede steun gekregen in de Kamer en moet een impuls geven aan de verbetering van de waterkwaliteit. De kwaliteit van de drinkwaterbronnen staat onder druk en concrete maatregelen zijn nodig om die te verbeteren. In de intentieverklaring gaat een groot deel van maatregelen uit van vrijwilligheid en stimulering. Het is van belang dat in het nieuwe Bestuursakkoord maatregelen opgenomen worden die daadwerkelijk het verschil gaan maken en die als 'stok achter de deur' gelden, met name bij: mest, gewasbeschermingsmiddelen, geneesmiddelen en opkomende stoffen. Zo heeft de motie Jacobi/Dik-Faber (PvdA/CU) (34 550J nr.18) gevraagd om resultaatsverplichtingen op te nemen voor geneesmiddelen en microplastics in het Bestuursakkoord Water.

- **Concrete maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit, inclusief wijze van uitvoering en financiering, opnemen in een nieuw Bestuursakkoord Water**

Risico's industriële lozingen voor de drinkwatervoorziening

Uit de casussen met lozingen van pyrazool en van PFOA en GenX blijkt dat bij vergunningverlening door het bevoegd gezag niet of te weinig rekening is gehouden met de effecten van een lozing op de bronnen van de drinkwatervoorziening. Lozingen van industrieel afvalwater kunnen grote risico's opleveren voor de openbare drinkwatervoorziening. Het grondwater en oppervlaktewater (zoals de Maas, Rijn of het IJsselmeer) vormen de bronnen voor drinkwaterproductie. Het is van belang dat deze bronnen zo schoon mogelijk zijn. De drinkwatervoorziening is een publieke taak op basis van de Drinkwaterwet. Zij is aangemerkt als dwingende reden van groot openbaar belang, met een zorgplicht voor Rijkswaterstaat, provincies, gemeenten en waterschappen. Overheden zijn bevoegd gezag bij vergunningverlening van lozingen van industriële stoffen. Bij het stellen van eisen aan een lozing, is het essentieel dat het bevoegd gezag rekening houdt met de effecten van de lozing op de innamepunten voor drinkwaterproductie. Het bevoegd gezag maakt gebruik van de ABM-toets en Immissietoets voor het al dan niet toestaan van een lozing en het verlenen van de vergunning.

- **Bij vergunningverlening van te lozen stoffen in het water moet door het bevoegd gezag beter rekening worden gehouden met de effecten op de drinkwatervoorziening**
- **Stel een handreiking op voor het bevoegd gezag die verduidelijkt hoe binnen de ABM- en Immissietoets rekening gehouden moet worden met de risico's voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening**

Mest

Overbemesting is een omvangrijk probleem voor drinkwaterbedrijven bij grondwaterwinningen in agrarische gebieden op de zandgronden van de zuidelijke en oostelijke provincies. Generieke maatregelen zijn nodig om de waterkwaliteitsdoelen in het ondiepe grondwater van de grondwaterbeschermingsgebieden te bereiken. Om in alle gebieden de KRW-doelen te kunnen halen is inzet nodig om de achteruitgang van waterkwaliteit te voorkomen en op termijn een zodanige verbetering van de waterkwaliteit te realiseren dat de zuiveringsinspanning om drinkwater te produceren kan worden verlaagd. In de gebieden waar nitraat- en KRW-normen nu en op termijn overschreden (dreigen te) worden, zijn extra maatregelen nodig om normoverschrijdingen voor alle stoffen gerelateerd aan mestgift weg te nemen: voor nitraat, zware metalen, sulfaat en hardheid.

De maatregelen in het 6e actieprogramma Nitraatrichtlijn moeten zowel verplichte als vrijwillige maatregelen zijn. Maatregelen waarvan in de praktijk is gebleken dat ze effectief zijn om de waterkwaliteit te verbeteren moeten verplicht gesteld worden om de waterkwaliteitsdoelen te halen. Samenwerkingsprojecten tussen drinkwaterbedrijven en de landbouw kunnen gebruikt worden om te experimenteren met innovatieve maatregelen om negatieve effecten van mestgift op waterkwaliteit te verminderen.

- **Neem een combinatie van verplichte en vrijwillige maatregelen op in het 6^e actieprogramma Nitraatrichtlijn gericht op grondwaterbeschermingsgebieden om:**
 - **In alle gebieden de KRW-doelen te halen: geen achteruitgang, op termijn verbetering.**
 - **In de gebieden waar nitraat- en KRW-normen in het grondwater overschreden (dreigen te) worden, normoverschrijdingen gerelateerd aan mestgift wegnemen.**

Transparantie

De drinkwaterbedrijven zijn van mening dat de rolverdeling tussen de ILT en de ACM naar behoren functioneert en een goed evenwicht tussen doelmatigheid en betrouwbaarheid van de drinkwatervoorziening waarborgt. De recente rapportages van de ACM over de totstandkoming van de drinkwatertarieven 2016 bewijzen dat het toezicht grondig is en goed functioneert. Bij de drinkwatervoorziening is in de eerste plaats de betrouwbaarheid -kwaliteit en leveringszekerheid- van belang. Het toezicht op de tarieven moet zijn ingebed in het toezicht op de drinkwatervoorziening als geheel, deze integrale expertise is in goede handen bij de ILT. Het oordeel van de ILT over de doelmatigheid van de tarieven is in de praktijk grotendeels gebaseerd op het oordeel van de ACM, die adviseur van de toezichthouder is en de rapportages opstelt. Voor rapportage over de totstandkoming van de drinkwatertarieven zijn door de sector formats ontwikkeld om te voldoen aan hetgeen in de wet wordt gesteld over de drinkwatertarieven. Om meer helderheid te geven over welke informatie moet worden opgeleverd om een goede beoordeling van de ACM te ontvangen, hebben de ILT en de ACM een toetsingskader opgesteld. De drinkwaterbedrijven hebben per brief bij de minister van IenM aangegeven alles op alles te zetten om bij de drinkwatertarieven 2018 aan alle voorwaarden te voldoen die de Drinkwaterwet stelt.

- **Het toezicht op de tarieven moet zijn ingebed in het toezicht op de drinkwatervoorziening als geheel, deze integrale expertise is in goede handen bij de ILT.**

Bodemverontreiniging

Bodemverontreiniging is één van de grote knelpunten in grondwater dat wordt gebruikt voor de drinkwatervoorziening. De huidige Wet Bodembescherming zal gaan vervallen. In plaats daarvan komt een Aanvullingswet Bodem bij de Omgevingswet. Het wetsvoorstel daartoe is in 2015 geconsulteerd. Vewin vindt het van belang dat in deze aanvullingswet goede waarborgen worden gecreëerd om bronnen voor de drinkwatervoorziening te beschermen tegen bodemverontreiniging.

- **In de aanvullingswet Bodem vastleggen dat bij bedreiging van drinkwaterwinningen door bodem-verontreiniging om adequate maatregelen door overheden en veroorzakers worden genomen**

Geneesmiddelen

Het Ministerie van IenM heeft de *Ketenaanpak Medicijnresten uit Water* gestart, deze is van belang om de aanwezigheid van geneesmiddelen in drinkwaterbronnen te voorkomen. De kwaliteit van de bronnen staat onder druk, o.a. vanwege toenemend medicijngebruik en klimaatverandering. Langdurige lage waterstanden verhogen de relatieve concentratie van verontreinigingen in een rivier. Verschillende drinkwaterbedrijven zijn nu al genoodzaakt hun zuivering uit te breiden om de medicijnresten uit het water te zuiveren. In alle schakels van de keten zijn maatregelen nodig: van de ontwikkeling van medicijnen, de toepassing en het gebruik, tot aan de zuivering ervan. Vooraan in de keten zijn maatregelen nodig om te voorkomen dat medicijnresten het water bereiken, zoals zuivering bij ziekenhuizen, openbaarheid van milieueffecten van geneesmiddelen, inzet van plaszakken na gebruik van röntgencontrastmiddelen en het niet meer door de gootsteen afvoeren van vloeibare geneesmiddelen door artsen. Geneesmiddelenresten die het menselijk lichaam verlaten worden niet gezuiverd door rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's).

- **Voorkomen is beter dan genezen: neem maatregelen vooraan in de keten om emissies aan de bron te voorkomen**
- **Bij aanvullende zuivering op de RWZI's is het van belang dat ook de farmaceutische industrie medeverantwoordelijk is voor de financiering**